

Norske Billedkunstnere (NBK) er fagorganisasjonen for profesjonelle billedkunstnere i Norge. NBK har som formål å ivareta billedkunstnernes faglige, ideelle, økonomiske og sosiale rettigheter og interesser. NBK representerer over 3 100 kunstnere fra det visuelle feltet, som fordeler seg på 20 grunnorganisasjoner.

Innspill til statsbudsjettet 2026 – Norske Billedkunstnere (NBK)

90 % av NBKs medlemmer har organisert sin virksomhet i enkeltpersonforetak. Inntektssituasjonen for de fleste billedkunstnere er preget av store variasjoner fra år til år. Billedkunstnere har en typisk «lappeteppøkonomi» med inntekter fra næringsinntekt, frilansinntekt og lønn fra forskjellige ansettelsesforhold.

Kunstnarkår som ble behandlet i Stortinget i fjor vår gir en god situasjonsbeskrivelse og slår fast at billedkunstnere er den gruppen kunstnere med lavest medianinntekt, samt den kunstnergruppen med lavest inntekt fra kunstnerisk arbeid.

NBK ser også at de økonomiske utfordringene vedvarer for billedkunstnere; å ha en fast flyt av oppdrag og sikker inntekt kan være like vanskelig for en etablert kunstner, som for en nyutdannet kunstner. Dårlige rammevilkår i et lite regulert felt forsterker dette.

DET SOSIALE SIKKERHETSNETTET FOR KUNSTNERE MÅ BEDRES

Tiltak:

- Endring i Folketrygdloven slik at også selvstendig næringsdrivende får rett til 100 prosent sykepengedekning fra 17. sykedag.
- Etablering av subsidiert tilleggsforsikring i folketrygden for både frilansere og selvstendig næringsdrivende.
- Trygdeytelser basert på kunstneres samlede virksomhet og inntekt.
- Eget NAV-kontor og tettere dialog med kunstnerorganisasjonene for å sikre bedre veiledningstjenester for kunstnere som yrkesgruppe.

Selv om det de siste årene har skjedd en positiv endring og sykepengedekning er økt til 80 prosent fra 17. sykepengedag, er det ikke nok. Til sammenligning får frilansere 100 prosent dekning fra 17. dag, mens ansatte arbeidstakere får 100 prosent dekning fra første dag. Folketrygdloven bør endres slik at også selvstendig næringsdrivende får rett til 100 prosent sykepengedekning fra 17. sykedag.

Som det går fram av *Kunstnarkår* kapittel 10.2.3 er ordningen med «Frivillig sjukepengeforsikring hos NAV» lite brukt. Av kunstnerundersøkelsen 2013 (Telemarksforskning) fremgår det at kun 5 % av alle kunstnere tar seg råd til sykelønnsforsikring. Å ikke ta seg råd til tilleggsforsikring, gjør at en blir ekstra hardt rammet dersom en blir langtidssykemeldt. Dette underbygger behovet for en subsidiert tilleggsforsikring som er forutsigbar og økonomisk overkommelig.

Beregningsgrunnlaget for alle trygdeytelser bør være basert på kunstneres samlede virksomhet og inntekt. Det kan for eksempel baseres på foregående året alene, snitt av inntekt siden oppstart av virksomhet/næringsvirksomhet (inntil 12 måneder) eller et gjennomsnitt av de tre siste år, der det beste resultatet legges til grunn. På andre områder, som i skattelovgivningen er nettopp dette særegne hensyntatt, blant annet i skatteloven § 14–80 som gjelder utjevning av åndsverksinntekt over tre år.

Vår erfaring er at NAVs tjenester synes å være mangelfulle når det gjelder å veilede og rettslig vurdere hvilke sosiale rettigheter man kan ha krav på som billedkunstner. Konsekvensen av en mangelfull veiledning og vurdering er at billedkunstnere gjerne kontakter NBK som fagorganisasjon, for rådgivning og eventuelt juridisk bistand. Sannsynligheten er også stor for at mange billedkunstnere som ikke søker slik hjelp, risikerer å gå glipp av ytelser de kan ha krav på. En løsning er egne NAV-ansatte med spesialisert kunnskap om kunstneres situasjon (slik tilfellet er med norske forsvarsveteraner som har tjenestegjort i utlandet).

PENSJON

Pensjonssparing og tjenestepensjon på de inntektene kunstnerne faktisk har, slik at summen av inntektene til slutt utgjør et supplement til Folketrygden.

Tiltak:

- Tjenestepensjon på statens kunstnerstipend
- Mulighet til å få utbetalt oppdrag i statlig/kommunal regi som lønn (pensjonsopptjening)

Telemarksforskning rapporterer at 60.9 % av de visuelle kunstnerne var uten pensjonsavtale i 2013. For samtlige kunstnergrupper var tallet omtrent halvparten av de spurte. Dette er på samme nivå som i 2006, og det er lite som tyder på at det har endret seg betydelig siden den gang.

Pensjonskontoen bør videreutvikles slik at det er mulig å samle pensjonssparing fra alle typer tilknytning til arbeidslivet. For kunstnere bør Statens arbeidsstipend (SKS) også føre til opptjening av tjenestepensjon. Statens arbeidsstipend utbetales i dag som lønn. Som pensjongivende lønnsinntekt vil arbeidsstipend bidra til fremtidig pensjon for mottakeren.

Som det er foreslått i *Kunstnarkår* bør forskriften for Statens arbeidsstipend endres slik at pensjonsalderen heves fra 67 til 70 år, tilsvarende aldersgrense i staten for øvrig.

Vi ser at kunstnere i mange tilfeller blir påtvunget næringsoppdrag i arbeidssituasjoner der oppdragsgiver vanligvis utbetaler lønn, eksempelvis ved engasjement som kunstkonsulent for kommune, fylke og stat. Ved å påta seg oppdraget som selvstendig næringsdrivende, mister man trygderettigheter og står uten yrkesskadeforsikring. Offentlige oppdragsgivere bør pålegges gi kunstnere mulighet til å bli lønsmottakere ved slike oppdrag.

TETTERE DIALOG MELLOM RELEVANTE DEPARTEMENTER

Som beskrevet i kapittel 10 i *Kunstnarkår*, er kunstnerisk praksis og kunstneres rammevilkår ikke isolert fra andre samfunnsområder. God kunstnerpolitikk må nødvendigvis være tverrsektoriell. Det krever en tett og kontinuerlig dialog mellom relevante departementer.

Vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, reading "Geir Egil Bergjord". The signature is written in a cursive, flowing style.

Geir Egil Bergjord
styreleder